

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Quando scilicet adest, vel impotentia physica, ad quam reducimus
necessitatem Moribundi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

subdendi clavibus, atque adeo Confessori cuique legitimo omnia mortalia, ut ab ipso directè absolvantur.

Lege Dicastillum, de pen. d. 6. §. 17. a. num. 3. 8. qui quavis doceat, quando peccata in necessitate prædicta absolventur, absolvi directè, tamen notat debere semper speciatim deinde clavibus subdi.

Impotentia physica: ubi de Confessione, & absolutione moribundi.

1. Am primum caput excusationis est physica impotentia. Primo ergo quando quis ob vicinam mortem physice loqui non valet dato signo, quo moriens peccat Confessionem, vel aliquo, si potest dicto peccato, saltem in genere, potest absolvi brevè absolutione infra ponenda lib. 3. cap. 1. §. 2. idque etiam sine inunctione penitentis: quia hæc in necessitate omitti potest, cum sit solum pars integralis.

2. Secundo idem dic, si ob vicinam naufragium seu prælium, vel quid simile, non est tempus omnia peccata deponendi. Immo quandoq. imminens periculum, aliud non permetteret, possent multi simul dolorem ostendere, & aliqua peccata confiteri, & sic simul absolvi. Sic Coninch. de Sacramentis disp. 7. n. 76. Delugo de pen. disp. 7. a. sect. 1.

3. Tercio, si quis sit surdus, vel mutus: dicat enim quantum moraliter potest, &c. Sic. Laxman ibidem §. 7. n. 6. & 8. n. 9.

4. Sed circa primum casum de moribundo, sunt aliqua non parum necessaria nobis addenda. In hoc enim casum fit, Primo, dato signo à penitente, ipso Sacerdote præsentem, posse illum ab eodem absolvi.

Addit Vancius in sing. cas. §. 5. ex Ioan. Sanchez in sel. 4. n. 3. 5. quavis eventat plures infirmum confessum fuisse peccata sua, nihilominus, sanum fore consilium, necesse est iterum illum absolvere præstitis solis donis signis.

5. Rursus certum sit dato signo, non præsentem Sacerdote, sed præsentem alio, qui alius coram infirmo testificetur ipsi Sacerdoti jam facto præsentem, de voluntate moribundi; posse, immo & debere absolvi, ut doctè probat Coninch. de Sacram. disp. 7. dub. 10. Id quod intellego, etiam nulla in absolvendo adhibita conditione. Ratio est ex Delugo de penit. disp. 17. sect. 3. §. 4. n. 90. quia, licet quando quis operatur ex assensu dubio; ut si Sacerdos dubitet, an signa ab infirmo exhibita, fuerint ex vero dolore? vel an quando dixit infirmus se velle confiteri, fuerit sui compos, licet inquam tunc sit apponenda saltem mente concepta conditio (id est, si es rectè disposuit, seu, si es capax, se absolvo, &c.) tamen quando operatur ex assensu probabili, ut in casu, de quo loquitur operari possumus absolute, & sine conditione: quia assensus præcedens absolutus est, quavis sit probabilis.

6. Apud eundem Coninch. invenies hanc doctrinam non esse contra illud decretum Clementis VIII. quo damnavit hanc propositionem. *Licet per literas aut intermedium Confessario absentis peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere.* Et rectè: nam noster casus est longe diversus ut patebit prædicta Decreti verba consideranti: & extat ex eodem Coninch. testimonium ejusdem Clementis datum Bellarmino, se non intelligere damnatæ doctrinæ modum traditæ.

7. Restant igitur duo querenda. Primum, quando datur signum, sed absente Sacerdote: & testis certior quidem facit de dato signo Sacerdotem; at procul ad iuramentum: an Confessarius possit nihilominus, absente testis, quasi absente interpretare, absolvere.

Quo ad primum, dico in rigore Theologico talem moribundum, qui ne nutum quidem dedit petitionis Confessionis nequaquam absolvi posse. Ratio est, quia nulla tunc adest materia proxima nempe Confessio peccatorum exterior, & sensibilis; nec generaliter nec confusè quidem. Lege Coninch. disp. 5. de Sacram. n. 28. & Delugo de penit. disp. 17. sect. 5.

Quod si citentur aliqui Canones, statuentes absolvi moribundum posse qui nullum dedit signum; sunt ij intelligendi, si nullum dedit signum præsentem Sacerdoti, dedit tamen adstantibus.

11. Dixi (in rigore Theologico) nam quia nonnulli Doctores, Homobonus, Molfsius, Lotterius, De-litteratis, alique apud Dian p. 3. tr. 3. ref. 8. putant ejusmodi moribundum satè superque petere Confessionem per mores Christianos tota vita sensibilibiter peccatos: atque adeo putant absolvi posse, saltem sub conditione *si est capax absolutionis*: idcirco in praxi censeo posse, saltem sub conditione dicta: Immo propter tam urgentem instantis mortis necessitatem, etiam debere. Ratio est, quia per conditionem cavetur injuria Sacramenti: & ex alia parte consilium, quantum fieri potest, salutem moribundi, quia in tali articulo præsumi saltem attritus potest.

12. Quid, si forte ita actualiter peccando, subito destituatur sensibus, ut non possit humanitus loquendo atteri. Respondet tunc non esse præsumendum attritum, atque adeo nec absolvendum docent communiter: Vide Coninch. in simili disp. 19. de extrema unctione, dub. 5. citantem Suarium disp. 42. De Sacram. sect. 1. n. 10. sed ego sub prædicta conditione vix illum regulariter sine absolutione dimitterem: non quia velim absolvere non dispositum; sed quia rarissime evenit ut tam citò sensibus quis, dum actu peccat, destituatur: ita ut vicinus morti non velit suæ salutem consulere per aliquam attritionem.

13. Quoad secundum. An scilicet, dato signo absente sacerdote, & absente eo, qui de signo in sua præsentia dato testificatus est, absolvi moribundus possit; Dicunt aliqui non posse. Ratio potissima eorum est quia putant id prohiberi à prædicto Decreto Clementis VIII. at dico etiam in rigore posse, & debere: etiam si testis sit unusquisque qui de signo coram se dato testificatus est, & non sit præsentem: ex Coninch. de Sacram. disp. 70. dub. 10. Præpos. in 3. p. de qual. Confessionis dub. 3. num. 78. vide etiam Delugo de penit. disp. 17. tota. sect. 4. & 5. idque non solum sub conditione (si capax est) sed etiam absolute ex Delugo ibid. sect. 7. §. 4. Ratio est quia moribundi necessitas urget nos, ut quantum possumus, ei consulamus: & ex alia parte, nihil est quod impediatur. Confirmo: quia ita docetur à Concil. Arausicano, à Carthaginensi, à S. L. conc. à Rituali Romano Pauli V. qui fuit post Clementem VIII. fuscè citatis à Coninchio, & Præposito ejus collegæ: cum enim hi non distinguant, an astantes debeant ferre testimonium præsentem, vel non præsentem infirmo; nec nos distinguere debemus. Quod autem huic doctrinæ nec illud Decretum, nec alie rationes obstant, fuscè apud eosdem lege si lubet.

14. Sed hic est scrupulus aliquibus Confessariis arduendus. Dictum est prædictum infirmum, dato signo esse absolvendum, iam quodnam esse hoc signum debet? Dico ergo ejusmodi signum triplicis generis esse posse. Primo, potest esse signum ordinatum ex natura sua ad Confessionem: ut si Confessario ipsi, vel adstantibus infirmus dicat se dolere de peccatis, se petere veniam peccatorum, se velle confiteri: & tunc non est dubium sufficiens esse signum ut is absolvatur Ita Suarez. Vasquez. Bonac. alique apud Delugo disp. de penit. 17. sect. 2. n. 16.

15. Possent secundo exhiberi huiusmodi signa sine ulla mentione, vel clara ordinatione ad Confessionem, ut si infirmus tundat pectus, dicat *miserere mei Deus*, & similia: & tunc etiam sufficiens esse signum putandum est: quia in tali casu extremæ necessitatis, sufficit tacita petitio Confessionis: qualis hæc præsumenda à Christiano est.

16. Possunt tertio haberi hæc signa sub dubio, an orientur ex penitentia, & dolore de peccatis, an ex træmore, metu, vel angustia morbi, vel mortis: ut si petenti signum an velit confiteri, respondeat infirmus solum suspirando, vel lachrimando, vel manum Confessario stringat: potest enim id esse à vi morbi manus nervos contrahentis, vel ex alio capite. Et tunc dicunt aliqui ibid.

etiam absolvendum, sed sub conditione, saltem animo retenta (si est recte dispositus) quia in illo periculo nihil nocet sic absolvere, & multum non absolvere noceret.

17. Petes adhuc: qui prius per aliquod ex tribus praedictis signis, vel etiam expresse petiit Confessionem; & deinde incidit in phrenesim, potestne absolvi? Respondeo: si talia signa edidit morti proximus, potest ex Layman apud Delugo *ibid.* n. 30. modo praedicto: quia praesumitur perseverantia dispositionis debita: At si haec signa edidit, quando erat sanus, longe à periculo mortis, non poterit ex hoc capite: quia non praesumitur actu dispositus, seu in illa dispositione, ut oportet, perseverasse. Dico ex hoc capite: nam ex alio capite, quod nimirum posset praesumi in ea vicinitate mortis moribundum habere lucis intervallum, & se atterere, posset sub conditione absolvi.

Petes iterum hac occasione, an non solum in casu necessitatis sed extra illam, atque adeo per se loquendo, confessio peccati venialis in genere, idem videtur dicendum de peccatis mortalibus, alias rite absolutionis, possit esse materia sufficiens, valide, & licite Sacramenti poenitentiae, sic nimirum. Confiteor omnia mea peccata venialia; nihil addendo praeterea, quamvis, qui sic confiteatur, possit certa venialia confiteri.

Respondeo Sicut, de poenit. d. 13. sect. 1. n. 10. ait, speculative fortasse posse. Sed in praxi non ita propter incertitudinem materiae. Verum Dicastill. *ir. de poenit.* d. 6. dub. 9. n. 761. vide etiam dub. 17. d. n. 397. ait, probabile esse, posse, etiam si recorderetur quis certorum venialium. Ratio est, inquit quia eo ipso, quod probabile sit, eam esse materiam sufficientem: & ex alio capite, non esse materiam necessariam, non video cur non possit quis licite eam adhibere tantum. In Sacramentis enim quae nullo modo sunt de necessitate salutis (quale est de solis venialibus) in tali casu non videtur ita necessarium adhibere materiam omnino certam, ut obligetur quis sub culpa maxime mortali: Nam ad hoc ut quis prudenter operetur, satis est, quod adhibeat materiam probabilem. Haec autem est valde probabilis. Adde, quod si hoc speculative probabile est, etiam erit practice. Tunc enim tantum in re morali dicitur aliquid speculative quidem verum, sed non practice, quando id, quod in speculatione consideratur, non potest exhiberi in praxi quin aliqua contingat variatio, quando vero omnino invariantum potest reduci ad praxim ea ratione, qua consideratur in speculatione, si speculative verum est practice quoque verum censei debet. Qua propter cum confessio venialis in genere possit in praxi exhiberi eo modo, quo speculative censetur sufficiens, erit etiam practice censenda talis. Haec Dicastillus.

Petes denique hac eadem occasione Tertio. An Primo absolvendus sit ille, qui solum fatetur in genere, se post ultimam confessionem peccasse mortaliter, sed non recordari, qua specie peccati? Secundo quid si sit spes, ut post adhibitam iteratam diligentem illius recorderetur? Respondeo ad primum, esse absolvendum: supponimus autem adhibitum fuisse sufficientem moraliter exami quod quale sit dicam *lib. 3. cap. 9. §. 3.* secus certum esset, debere expectari, ut illud praemittatur. Ratio responsionis est: quia tunc confessio est integra formaliter. Neque vero poenitens, si alio peccato forte non aggravetur cogendus est afferre aliud speciale peccatum alias ab ipso commissum & per confessionem remissum: quia sic illum obligares ad bis confitenda peccata, ad quod nemo tenetur. Absolvatur ergo, quia jam affert materiam sufficientem, quale est peccatum in genere, quare valida erit absolutio, & ex alia parte erit licita, quia, ut dixi, confessio tunc formaliter integra est.

Ad secundum Respondeo ex Bonac. *ib.* supposito, sufficienti examine non obligari Poenitentem ad iteratum examen ex necessitate (esto ex consilio, si non sit scrupulosus) Ratio responsionis est, quia homo non tenetur, ut inferius loc. cit. dicemus, nisi ad examen morale, quod hoc poenitente adhibitum jam fuisse, supponimus.

Impotentia Moralis: ubi de absolute refertur
rum diminuta.

18. Secundum exculpationis caput, ut taceri debet, quae est quoties poenitens ex Confessione aliquid dederit aut sibi, aut proximo aliquod notabile damnum. Multos autem casus certos, nonnullos vero ambigiosos comprehendit hoc caput. Primo igitur certum est ex Coninch. *disp. 5. cit.* excusari quando poenitens timet, si confessio, quem alius non habet, Confessarium revelaturum aliquid Confessionis.

19. Secundum, quando confiteri non potest; nisi à Confessore, v. g. interpret, auditurus sit. Excepit articuli mortis. Nam tunc ex precepto charitatis, quilibet de remedio salutis providere debet, & Coninch. *disp. cit. §. n. 77.* in tali enim articulo tenetur temerari aliqua venialia, & generatim omnia mortaliter, dicendo, se fatetur omnia, quae forte commisit: tutorem suam salutem reddit, ex alia parte nullum sequitur absurdum.

20. Tertio quando pœlla v. g. rationabiliter timet ne turpia confitens, à Confessario, quem alium amaret, sollicitetur.

21. Quarto quando poenitens, propter fragilitatem sibi notam, timet ne diu immorando in similibus peccatorum examine finem eadem morando in similibus peccatorum examine: nisi leviter: quamvis sint ex deo de minimis nonnulla tacenda. Immo simile quid debet servare Confessarium in interrogationibus de quibus rebus turpibus, diximus supra *c. 7. §. 10. n. 77.*

22. Quinto, quando poenitens est nimis scrupulosus, ex Castrop. *tom. 1. tract. 1. disp. 4. puncto 1. n. 4.* enim cum addit tum periculum faciendi odiosum Confessionem, tum periculum damni ipsius poenitentis summa difficultas, quae est moralis impossibilitas, praestat aliqua potius omitti, quam notabilia haec determinata subire.

23. Sexto, quando Confessarius ipse, non habens alium Confessarium, peccatum suum Sacerdoti confitens non possit, nisi frangat sigillum Confessionis: tunc tamen fateri poterit peccatum in genere, idque cum appropinquata, ne sigillum frangat.

24. Septimo, quando Confessario immineret periculum notabile. Ut si poenitens sit cum morbo contagioso, nec Confessarius possit à longe audire: tunc cum paucis peccatis auditis, absolvat.

25. Haec sunt certa: modo advertas duo. Primum, ut praedicta incommoda sint graviora, extrinsecae Confessionis: non quia satis est timor, quod Confessarius teneat pro peccatore, vel quid simile: hoc enim est intrinsecum Confessionis, quo non obstante, illam Christus Dominus instituit. Secundum, quod semper intelligatur nisi alterius Confessarii copia suppetat, etiam si hoc est aliquo parvo tempore expectandus, ad longum tamen nequaquam obligaris.

Super sunt duo, vel tria, quae vertuntur in dubio. 26. Dubitatur enim primo, an qui habet cellam reservatam, possit hos solos fateri Superiori potestatem habenti illos absolvendi, & ab ipso absolvi, ac proinde remittere ad inferiorem: vel contra, fateri solos non reservatos inferiori, qui absolvat, remittatque pro ceteris reservatis ad Superiorem, in his enim casibus jam aliquando in Confessione priori contingerentur.

27. Dico id absolute fieri non posse. Ratio est, quia esset dimidiare Confessionem, sine necessitate. Quamvis hisce eventibus vel Superior audiat omnia, & absolvat, vel audiens reservata extra Confessionem, tollat reservationem, seu mittat ad Inferiorem, cui confiteri potestatem abso vendi à reservatis. Si vero sit Inferior non potestatem, sed mittat poenitentem ad Superiorem, vel si adest, impetretque potestatem; & tunc deinceps rite absolvat: ita Doctores Coninch. *disp. 7. n. 77.* Præsertim de Confess. 9. 4. dub. 9. & alij passim, quidquid dicat Castrop.